

Snabbhet - Styrka - Ekonomisk drift

äro de speciella egenskaper, som förklara den nya Fordlastvagnens popularitet och varför allt fler och fler företagare inom olika branscher gå in för Ford som det mest ändamålsenliga transportmedlet. Svensken, som sedan gammalt är känd för sina krav på gedigenhet och sin goda inblick i mekaniska ting, kan ej heller annat än tilltalas av Fordlastvagnens stabilitet och sinnrika, praktiska konstruktion.

Det helt inkapslade sexbromssystemet, tvärgående framfjädrar,

kantileverfjädrar på bakhjulen, dubbelverkande Houdaille-stötdämpare och splittersäker vindruta av Triplexglas äro några av de många tekniska detaljer, som ställa Fordlastvagnen i en klass för sig. 40 olika stålsorter och varje del av vagnen byggd av sina speciella sorter, så att den blir lämpad att motstå just de påfrestningar, den kommer att utsättas för — elektrisk svetsning, som ger ökad styrka och smidighet, äro några andra exempel den goda kvalitet, som är inbyggd i den nya Fordlastvagnen.

Pris å Ford lastvagns-chassier.

Modell AA, 1 1/2-ton, Kr. 3.050. Modell A, 1/2-ton, Kr. 2.325.

Pris å Ford Standard skåpvagnar.

Modell AA, 1 1/2-ton, Kr. 4.650. Modell A, 1/2-ton, Kr. 3.610. F. o. b. Stockholm, Göteborg, Malmö eller Härnösand.

FORD

FORD MOTOR COMPANY A/B · STOCKHOLM

Nordisk Rotogravyr, Stockholm 1929

LÖSNUMMERPRIS 40 ÖRE

CAMPANULA FRAGILIS

Foto: HEINEMANN

ALLMÄN Svensk Trädgårdstidning

1929 · Nr 21

Göteborgs
Botan. Trädgårds
Bibliotek

5.NOV.1929

Lokalredaktion.

Allmän Svensk Trädgårdstidning har från och med oktober månad en lokalredaktion i Göteborg, dit västra Sveriges trädgårdsmän och trädgårdsintresserade kunna vända sig och få alla upplysningar de önska om tidskriften. Redaktionens adress är Johannebergsgat. 16.

Försäljning av berberisbuskar.

I dagarna har k. m:t utfärdat en förordning, enligt vilken bestämmes att berberisbusken icke får utbjudas till salu utan k. m:ts tillstånd.

Detta förbud gäller dock icke försäljning av berberisen till botaniska trädgårdar, som äro förbundna med högre undervisningsanstalter eller plantering i dylika trädgårdar. Överträdelse mot denna förordning straffas med 10 till 200 kronors böter. Kungörelsen träder i kraft den 1 januari 1930.

Göteborgs trädgårdssammanslutningar.

Sällskapet Hortikulturens Vänner hade sitt första sammanträde den 3 okt. Härvid höll seminarielärare L. G. Sjöholm föredrag över

ämnet »Små geografiska strövtåg». Föredraget belystes av ett stort antal vackra färgfotografier. Direktör Axel Helén talade om den gångna sommarens väderlek.

— Västra Sveriges Trädgårdsmannasällskap hade ett ovanligt talrikt sammanträde den 6 okt., med föredrag av d:r Kaudern över ämnet »Madagaskar och vegetationen därstädes». Vidare talade herr Hugo Johansson om trädgårdsutställningen i Lund. Sällskapet beslöt att inskränka sina sammanträden till endast 4 st. om året, vilka skola hållas första söndagen i månaderna okt., dec., mars och maj, dessutom hålles sedvanligt årsmöte i jan. i förening med övriga trädgårdssammanslutningar.

— Göteborgs Kond. Trädgårdsmästare Förening hade sammanträde den 20 okt.

Ny anställning.

Vår medarbetare, direktör Carl O. Blomgren, Linköping, har avgått från sin befattning som föreståndare för Linköpings trädgårdsförenings fröhandel och mottagit uppdraget att vara ombud för A.-B. Hyltén-Cavallius, Hälsingborg.

Vinterförvaring av lök.

Det är mycket viktigt att alla köksväxter, som under vintern skola förvaras, behandlas på ett sådant sätt att de icke bliva skadade eller undergå sådana förändringar, att deras värde som näringsmedel försämras.

Vid intagning av löken i förvaringsrum tillses att det icke finnes några som äro skadade antingen genom värdeslöshet vid upptagningen eller genom svampar och skadeinsekter. Dessa böra begagnas genast och ej läggas ned till förvaring bland den oskadade löken.

Erfarenheterna och råden om bästa sättet att förvara lök är som så mycket annat legio, och man vet kanske många gånger icke vilket sätt som är det bästa.

Nyligen hava vi fått följande tvenne råd, som vi beredvilligt lämna vidare.

Efter att hava omtalat ett flertal misslyckade försök meddelar en odlare att han genom att lägga löken på en särskild ställning i kallare lyckats utmärkt med vinterförvaringen. Denna ställning är ingen dyrbar anordning. Den består av ett par på kant ställda träribbor, över vilka han sedan lägger bräder med några cm:s mellanrum. På denna ställning lägges sedan löken. Genom luftcirkulationen hålles löken torr och frisk hela vintern.

En annan har försökt med halm, vilket han lägger på golvet i en kallare eller i annan lämplig lokal. Halmen måste vara fullkomligt torr. Löken lägges sedan ut i halmbädden. En lätt frost skadar ej löken, om den får ligga kvar och sakta tina upp.

S.

Värbild från förf:s stenparti med till aurikelgruppen hörande primulor.
I förgrunden *P. rosea*.

Foto: Förf.

Primula för trädgård och stenparti.

II

Alpprimulor tillhörande aurikelgruppen.

I Syd- och Mellaneuropas alper växer förutom den i föregående uppsats behandlade aurikeln även ett tjugotal andra Primula-arter tillhörande samma grupp av det artrika släktet som aurikeln. Få av dem äro verkligt lättodlade, men för den finare klippträdgården är flertalet i hög grad ägnat. Många av dem hava givit upphov till vildväxande naturhybrider, som i odling utgöra eftersökta och högt skattade rariteter. Kulturhybrider äro däremot sällsynta, och över huvud taget hava dessa primulor endast i ringa utsträckning blivit med framgång kultiverade. De upptagas i det följande ej i systematisk ordning, utan med förbigående av dem, som huvudsakligen hava vetenskapligt intresse, sammanföras de återstående med hänsyn till deras olika odlingsätt.

P. hirsuta. Till sin effekt lik en lågväxande opudrad aurikel, men med håriga blad, korta stänglar och röda blommor spelar den vilda *P. hirsuta* ringa roll som trädgårdsväxt. Den har sitt egentliga intresse som upphov till den i föregående artikel omnämnda *P. pubescens*, bland vars många former odlaren finner flera, som i allt överträffa den vilda stamformen. Den kräver kalkfri, humusrik jord, halvskugga och högt läge på stenpartiet.

P. viscosa. Mycket snarlik föregående men med högre stänglar och smärre, mera ensidigt vända blommor i tät samling odlas denna primula på samma sätt. Den har en mycket lång, krypande rotstock, vilken ej som hos aurikeln utvecklar rötter strax under bladrossetten utan först på långt avstånd därifrån; en egenskap, som vid odling måste observeras. Fördrar lättare kalk. Säljes ofta under namnet ciliata.

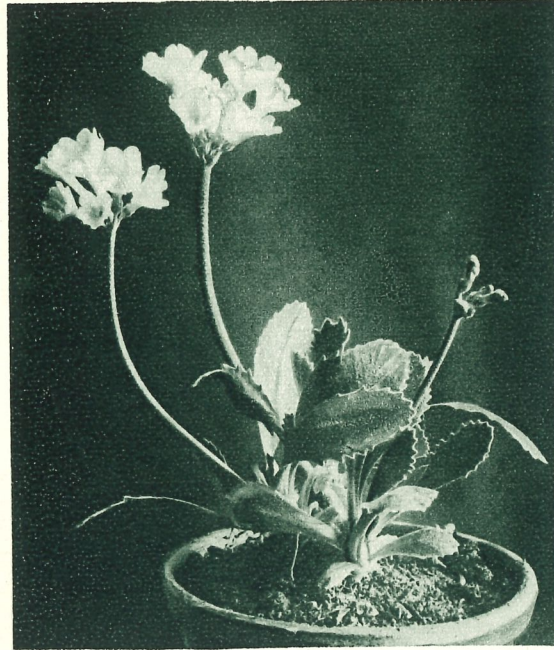

Foto: Förf.
Primula marginata Rhenania.

P. villosa. Har på viscosas högre stängel hirsutas stora blommor och överträffar därigenom de flesta former av viscosa.

P. pedemontana. Den vackraste av dessa varandra så närstående arter är emellertid *P. pedemontana*. Den har villosas växtsätt men särskiljes lätt genom att bladen i kanten hava en rostbrun, hårig rand. Blommorna äro välformade och av en sällsynt klar och ren rosafärg, som vida överträffar de ofta nog en smula obestämda lilatonerna hos förutnämnda primulor. Odlas på samma sätt.

P. marginata. Bland de till aurikelgruppen hörande primulaarterna är *P. marginata* näst aurikeln själv den för allmän odling bäst lämpade. Den tillhör de mest tilldragande bland primulor och är, vad få av dem kunna sägas vara, vacker även då den ej står i blom. De djupt och regelbundet tandade, välformade bladen äro nämligen försedda med en skarpt framträdande rand bildad av vitt puder, vilket liksom hos auriklerna även täcker större delen av plantan. De sirliga bladrosetterna erhålla därigenom en distinkt teckning, utmärkande för denna primula. Blommorna hava en i blått dragande luftig lilafärg. *P. marginata* kan odlas på samma sätt som auriklerna men har benägenhet att bilda en lång,

Foto: Förf.
Primula Marven.

krypande rotstock, varför den bäst placeras jämförelsevis högt upp på stenpartiet, så att bladrosetterna kunna hänga ned över stenarna. Detta odlingsätt är även lämpligt med hänsyn därtill, att denna primula ej rätt väl fördrar fuktighet kring rothalsen, vilket vid odling i rabatt ofta är svårt att undvika.

Av *P. marginata* finnas åtskilliga olika former, dels vildväxande, dels åstadkomna i odling. De hava i regel låga stänglar och kompakt växtsätt. En starkväxande form med högre stänglar och mera doftande blommor är *P. m. Rhenania*. *P. m. alba* med vita och *P. m. rosea* major med skära blommor finnas även i odling. En särskilt praktfull form, troligen en hybrid med någon odlad aurikel, är *P. m. Linda Pope*, som har grovtandade blad med markerad vit kant, kraftig upprätt stängel och större blommor med plattare bräm. Pärlan bland marginatahybriderna är emellertid *P. marven* (*marginata* × *venusta*) med små, mera helbräddade blad och blommor av mörk blålila färg med lysande vitpudrat öga.

P. marginata tillhör de tidigaste blommande primulorna och bör odlas på ej alltför skuggig plats i öppet läge och kalkrik jord. En grupp

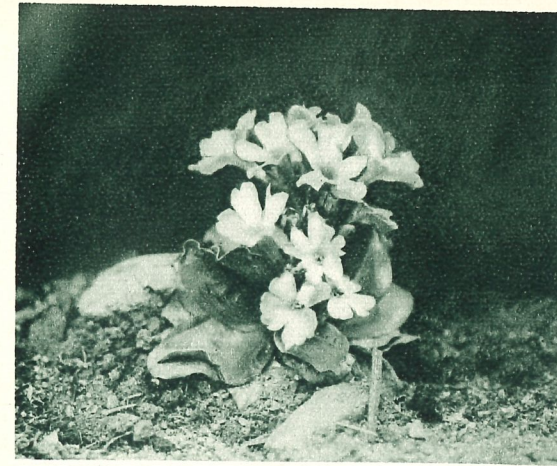

Foto: Förf.
Primula spectabilis.

av här uppräknade former kan visserligen ej tävla med auriklerna i färgmättad prakt, men den äger i sina luftigare färger och sitt sirligare växtsätt en alldeles särskild charme.

P. spectabilis. Denna den måhända mest lättodlade av här behandlade alpprimulor har breda, blanka blad, samlade i täta rosetter och kort mångblomstrig stängel. Blombladen äro djupt inskurna och blommornas form ej så regelbunden som hos flertalet primulor. Odlas i sol eller skugga i god, gärna en smula fuktig och kalkhaltig jord. Nära besläktade med denna art äro *P. glaucescens*, *P. wulfeniana* och *P. clusiana*, alla med mera jämbreda, glänsande släta blad. De fordra, särskilt de båda senare, rikligt med kalk och fördraga, om de odlas på en plats, där rötterna kunna gå djupt, stark sol. *Clusiana* och *glaucescens* växa villigt på slät jord, *Wulfeniana* föredrar stenspringa.

P. integrifolia tillhör ej de mera iögonfallande av alpernas primulor. Den har små, blanka, mörkgröna blad och få blommor på kort stängel. Synnerligen lättodlad på skuggig plats i fuktig, fast jordmån har den sitt egentliga värde i den tidiga blomningen; den är mången gång den första primulan, som blommar på stenpartiet. Blommorna, som hava en angenäm, kall lilafärg, framkomma emellertid sparsamt, och fördenskull böra flera plantor odlas tillsammans för att åtminstone någon av dem skall blomma varje år.

P. tyrolensis och *P. allionii*, två varandra mycket närstående arter, äro klippväxter

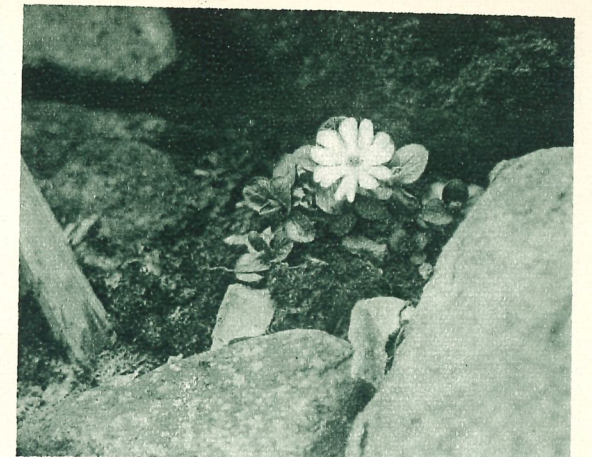
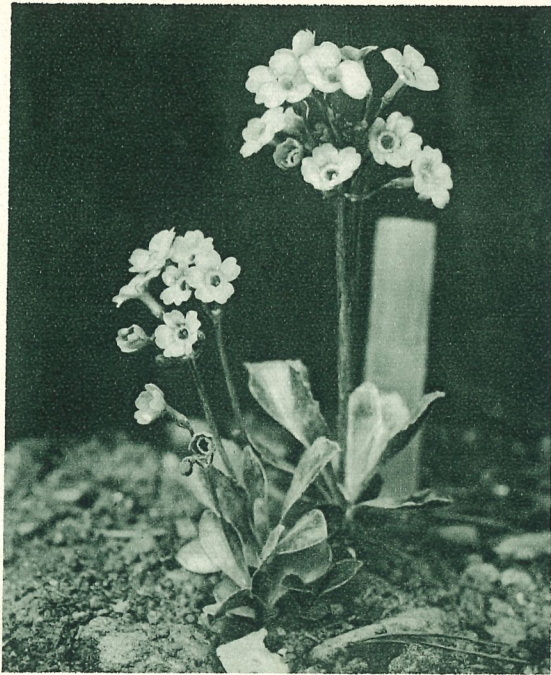

Foto: Förf.
Primula tyrolensis.

framför andra. De hava helt små, rundade, håriga blad och bilda låga, grågröna mattor, på vilka de nästan stängellösa blommorna vila. Båda äro i vilt tillstånd rariteter och även i odling sällsynta. De trivas endast på hyllor, i nischer eller klippspringor, där de genom överhängande stenar äro skyddade för både regn och sol. Allt för djup skugga tilltalar dem emellertid ej, och det gäller även se till, att de djupt gående rötterna kunna nå fuktig jordmån. Båda fordra rikligt med kalk i jorden. Om dessa fordringar tillgodoses, växa de emellertid villigt och blomma utan svårighet. De i förhållande till plantan stora, välformade blommorna hava hos *Allionii* en klarare, hos *Tyrolensis* en mattare rosalila färg, vilken mot det grågröna bladverket får ett ädelstensliknande skimmer i de mörka klippspringor, där dessa primulor hava sitt hem.

P. glutinosa av Farrer kallad »den läckraste av plantor, den mest fordringsfulla av juveler» är tyvärr svårare att odla än de flesta andra primulor. Dess hemvist är högfjällets endast en kort tid snöfria och då ständigt fuktiga, flatare marker, där jordmånen består av grus och finfördelad jord, och växtligheten i övrigt är gles. På sådana ställen skjuter denna primula, så snart snön gått bort, upp sina knippen av uppräta, mattglänsande, en smula vridna blad omedelbart följda av blomstänglarna. De i små huvuden samlade blommorna hava ända till mitten inskurna blomblad. Knopparna och de nyut-

Primula deorum.

Foto: Förf.

slagna blommorna hava en djup och ren mörkblå färg, vilken dock snart övergår i violett. Vad som i hög grad bidrager till att göra denna primula så tilldragande, är dess starka och egenartade doft. De högre upp i fjällen växande blommorna äro i de flesta fall doftlösa eller hava på sin höjd en svag honungs- eller frömjölsdoft; hos *P. glutinosa* däremot har hela plantan en säregen eterisk doft, rikare och starkare i själva blomman. Denna doft har föga gemensamt med andra blomdofter, och den står utan tvivel tillbaka för auriklernas ojämförliga essens av vårens alla vällukter. Det är högfjällets egna dofter, oförgätliga för den, som fått känna dem, som den blåa alpprimulan sprider, även då den odlas i låglandet fjärran från sin hemvist, och intet kan ge en starkare sensation av luften över högfjällsheden, mättad med ångor från vattendränkt jord, smältande snö och solbrända örter än denna blommas doft.

P. glutinosa odlas bäst i öppet läge på en sval plats, skyddad genom på avstånd belägna höga träd från så gott som all sol. Den tål ej kalk, och jordblandningen kan lämpligen bestå av lika delar ljungjord, god torvjord och kalkfri boklövsjord samt rikligt med

Primula venusta.

Foto: Förf.

fin sand. Bevattning måste under den torraste delen av sommaren så gott som dagligen ske underifrån med hjälp av en nedgrävd blomkruka eller på annat sätt. Så odlad blommar denna primula under juni—juli, undantagsvis också tidigare.

P. deorum. En sällsynthet från mellersta Balkan, nära besläktad med föregående art, odlas denna primula på samma sätt. Den tål emellertid kalk och kräver ej så stor fuktighet i jorden. De så gott som doftlösa blommorna bilda en ensidig flock på hög stängel och hava en kraftig men ej fullt klar purpurlila färg. Plantan är både större och kraftigare än *P. glutinosa* och äger ett ovanligt vackert växtsätt. Bladen äro styvt upprättstående med en gråaktig kandering.

P. minima. Denna lågväxande primula har helt små, vigglika, spetsigt tandade blad men trots plantans litenhet mycket stora blommor. Den växer villigt nog odlad på liknande sätt som föregående, men har här ännu ej blommat.

Bland övriga arter av denna grupp kunna även *P. palinuri* och *P. carniolica* förtjäna att odlas av den, som värderar mera sällsynta växter. Den förra, som står aurikeln nära, har ett vida kraftigare växtsätt än denna men smärre, mörkt gula blommor. Fordrar kalk samt torrt och soligt läge. Den senare däremot, som ävenledes är kalkälskande, står närmare *viscosa* och odlas i starkt fuktig jordmån på skuggig plats. Blomfärgen är mera lila-violett än hos andra primulor.

De många vildväxande hybriderna mellan här nämnda arter äro i regel dyrbara rariteter av ringa odlingsvärde. Några av dem, som visat sig särskilt tacksamma, må dock omnämnas. *P. Heerii* (*hirsuta* × *integrifolia*) har mycket stora, rent och starkt rosa-lilafärgade blommor. Växer villigt och blommar riktt odlad som *integrifolia*.

P. Vochinensis (*minima* × *Wulfeniana*) liknar *Wulfeniana* men är mera småväxt och har blommor av klarare färg; odlas som *W.* dock ej för torrt. *P. intermedia* (*Clusiana* × *minima*) odlas som *C.*, vilken den i skönhet över-

träffar. *P. Muretiana* (*viscosa* × *integrifolia*) odlas som *Heerii* men väl så fuktigt och har mera i purpur dragande blommor på högre stänglar. *P. venusta* (*Auricula* × *carniolica*) en av de mest berömda naturhybriderna, motsvarar dock ej alltid sitt namn. Den liknar väsentligen en *P. pubescens* med lilafärgade blommor och kan odlas på samma sätt. Av denna variabla hybrid lära emellertid former finnas med varmt purpurviolettera blommor, och det är utan tvivel genom dem, som den har fått sitt rykte.

(Forts. i kommande nummer.) Sigfrid Ericson.

Växthusdistriktet i Cheshunt.

Vad Hässelby trädgårdsstad är för Stockholm och Sverige, är växthusdistriktet i Cheshunt för London och England. Cheshunt är ett mindre samhälle, beläget några mil norr om London. Med tåget från Liverpool street station i London är det omkring en timmas resa till platsen ifråga.

Det är uteslutet att kunna giva en exakt uppgift om, huru stor areal detta »glashav» omfattar. Men det ger en föreställning om måtten, genom att anföra, att man passerar ej mindre än 4 järnvägsstationer; Enfield Waltham Cross, Cheshunt och Broxbourne, under vilken sträcka man på ena sidan om järnvägen, styckevis på båda sidorna, ser endast växthus och åter växthus. Den ena stora handelsträdgården flyter samman med den andra. Nämnda järnvägssträcka uppskattas till 9 engelska mil.

Vad man då först lägger märke till vid ett besök i detta växthusdistrikt, är växthusens placering. De flesta äro uppförda i blockhus, varierande från ett 10-tal upp till c:a 70 hus i varje block. Sammanbindningshus användas endast undantagsvis. Husgavlarna äro riktade mot varandra, och mellan dessa är det vanligen en 12—15 meters bred gata. I mitten på denna, i djupa gropar, äro värmepannorna installerade. Över panngroparna och i deras närhet är platsen för koksupplag. Allmänt

äro husens konstruktion smäcker, likaså är deras inredning. Med undantag av träspröjsar, är materialet företrädesvis järn och betong. Luftanordningarna äro mestadels mekaniska, primitiva sådana, med regleringsspakarna på husgavlarnas utsidor. Vid varje trädgård synes över hustakens nivå, på en järnställning, en väldig järncistern, till vilken vattnet uppumpas för utluftning. Av ströbänkar kunde ej upptäckas en enda, ävenså voro kallbänkarna lätt räknade.

Det är nästan uteslutande specialodlingar med en eller två kulturer, och knappast någon firma odlar högre än fem kulturer. Gurk- och tomatodlarna, vilka äro rikligast tillfinnandes, använda sina växthus endast 9 mån. om året, från febr. till okt. Därefter kommer odlingen av rosor, chrysanthemum, nejlikor, luktärter, vin och persikor, ormbunkar, palmer och grupplantor. Förutom en rad av olika kulturer sådana som snittgrönt, varierande slag av fruktodling under glas o. s. v.

I förbigående må anföras, att det var ganska svårt att finna gränsskillnaden mellan de olika anläggningarna. Bäst som man vandrade i ett komplex, till vilket man av ägaren fått löfte, att på egen hand bese, befann man sig omedvetet i en annan herres växthus. Helt förklarligt tillsporde då denne Eder stipendiat, vad ärendet gällde, på vilket genmaldes,